

Välkomna!

SEXIT utbildningen börjar kl. 09.00, var vänlig kontrollera att ljud och kamera fungerar, samt att du har SEXIT-handboken tillgänglig

sexit

Samtal om sexuell hälsa och erfarenhet av våld

Kunskapscentrum för sexuell hälsa (KSH)
Västra Götalandsregionens kompetenscentrum
om våld i nära relationer (VKV)
Smittskydd Västra Götaland och Sexualmedicinskt
centrum

Kunskapscentrum för sexuell hälsa

- Skall verka för att främja invånarnas sexuella och reproduktiva hälsa och att sexuella och reproduktiva rättigheter tillgodoses i mötet med hälso- och sjukvården, med särskilt fokus på individer och grupper som har sämre tillgänglighet.
- Har i uppdrag att samordna det förebyggande arbetet mot hiv/STI/hepatiter, oönskad graviditet och sexualiserat våld för en mer effektiv prevention.
- Stöttar verksamheter i att följa [regionens SRHR-strategi](#)
 - SRHR är en del av den allmänna hälsan.
 - God och jämlik sexuell och reproduktiv hälsa för alla.
 - Rätten till kunskap, information, vård och service.

Kunskapscentrum för sexuell hälsa

Forskning

Verksamhets- och
metodutveckling

Stödfunktion

Utbildning

Informations-
spridning

Digitala plattformar

Nätverk/Samverkan

Policy och riktlinjer

Remissinstans/
Kunskapsstöd

Program för dagen 9.00-16.00

- Introduktion och bakgrund till SEXIT
- Genomgång av frågorna
- Utvärdering av SEXIT
- Rutiner i verksamheten

Powerpoint presentationen finns under SEXIT-utbildningen i lärportalen, efter avslutad utbildning:

<https://larportalen.vgregion.se/course/view.php?id=1925>

Syfte med SEXIT

- *Att unga som är särskilt risktagande eller utsatta vad gäller sexuell ohälsa, och/eller unga med erfarenhet av våld, ska identifieras och erbjudas relevant vård och stöd.*
- *Att bidra till ett mer strategiskt preventivt arbete.*

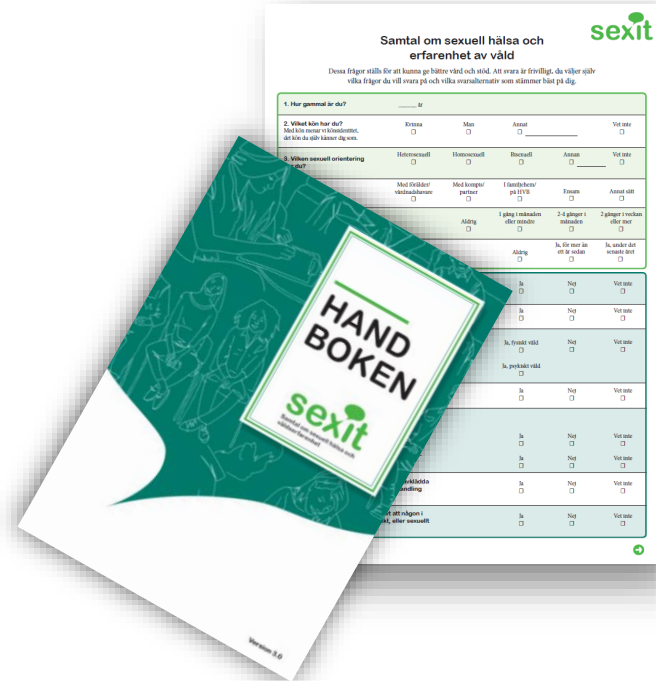

Vad är SEXIT?

En vetenskapligt framtagen metod i tre delar:

- Utbildning kring unga i risk och användning av SEXIT
- Frågeformulär
- Handboken

SEXIT frågeformulär 3.0

- 22 frågor om besökaren samt fritextfält
- Frågor baserade på forskning om riskfaktorer för sexuell ohälsa och erfarenhet av våld
- Uppföljning av personalens åtgärder
- Inga personuppgifter på enkäten vilket möjliggör insamling och statistikföring

Samtal om sexuell hälsa och erfarenhet av våld

Dessa frågor ställs för att kunna ge bättre vård och stöd. Att svara är frivilligt, du väljer själv vilka frågor du vill svara på och vilka svarsalternativ som stämmer bäst på dig.

1. Hur gammal är du?	_____ år				
2. Vilket kön har du? <small>Med kön menar vi könsidentitet, det kön du själv känner dig som.</small>	Kvinn ☐	Man ☐	Annat ☐	Vet inte ☐	
3. Vilken sexuell orientering har du?	Heterosexuell ☐	Homosexuell ☐	Bisexuell ☐	Annan ☐	Vet inte ☐
4. Hur bor du?	Med förälder/ vårdsnadsvarare ☐	Med kamps/ partner ☐	I familjehem/ på HVB ☐	Ensam ☐	Annat sätt ☐
5. Hur ofta har du druckit alkohol under det senaste året?	Aldrig ☐		1 gång i månaden eller mindre ☐	2-4 gånger i månaden ☐	2 gånger i veckan eller mer ☐
6. Har du använt droger? <small>Cannabis, amfetamin, heroin, LSD, anabola steroider, piller eller annan drog.</small>	Aldrig ☐		Ja, för mer än ett år sedan ☐	Ja, under det senaste året ☐	
7. Är det någon som har begränsat eller kontrollerat dig när det gäller Lex, val av partner, umgänge, kläddel eller fritidsaktiviteter?	Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐		
8. Har du själv begränsat eller kontrollerat någon annan enligt ovan?	Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐		
9. Har du varit utsatt för fysiskt och/eller psykiskt våld? <small>Fysiskt våld är Lex, att bli slagen, sparkad, knuffad eller skadad på annat sätt. Psykiskt våld är Lex, att bli kränkt, förolmod, hotad, trakasserad eller mobbad. Psykiskt våld kan även ske via mobil eller dator. There avar möjligt.</small>	Ja, fysiskt våld ☐		Ja, psykiskt våld ☐	Nej ☐	Vet inte ☐
10. Har du själv utsatt någon annan för fysiskt och/eller psykiskt våld enligt ovan?	Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐		
11. Har du varit utsatt för något av följande mot din vilja? Gäller även via mobil eller dator. - sett någon blotta sig, att någon tafsat på dig, tagit emot eller skickat avklädda bilder - oönskat åt någon eller haft vaginalt-, oralt- eller smält sex.	Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐		
12. Har du själv tafsat, skickat eller krävt avklädda bilder, eller utfört någon annan sexuell handling mot en persons vilja?	Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐		
13. Har du under din uppväxt upplevt att någon i din familj utsatts för psykiskt, fysiskt, eller sexuellt våld?	Ja ☐	Nej ☐	Vet inte ☐		

Frågorna i SEXIT 3.0

1. Ålder

2. Könsidentitet

3. Sexuell orientering

4. Boende

5. Alkohol

6. Droger

7-8. Begränsad/kontrollerad

9-10. Psykiskt eller fysiskt våld

11-12. Sex mot sin vilja

13. Bevitnat våld

14. Ålder för sexdebut (självdefinierad)

15. Antal sexpartners

16. STI skydd- Kondomanvändning

17. Graviditetsskydd

18. Könssjukdomar

19. Oplanerad graviditet

20. Sex som självskada

21-22. Sex mot ersättning

Därför behövs SEXIT

För att det är svårt att fråga och unga sällan berättar självmant

För att studier visar att människor vill få dessa frågor

För att kunna ge rätt stöd och behandling

För att det har saknats rutiner och verktyg

Forskning och verksamhetsutveckling

Pilotprojektet startade 2015

Avhandling från Linköpings
universitet 2021

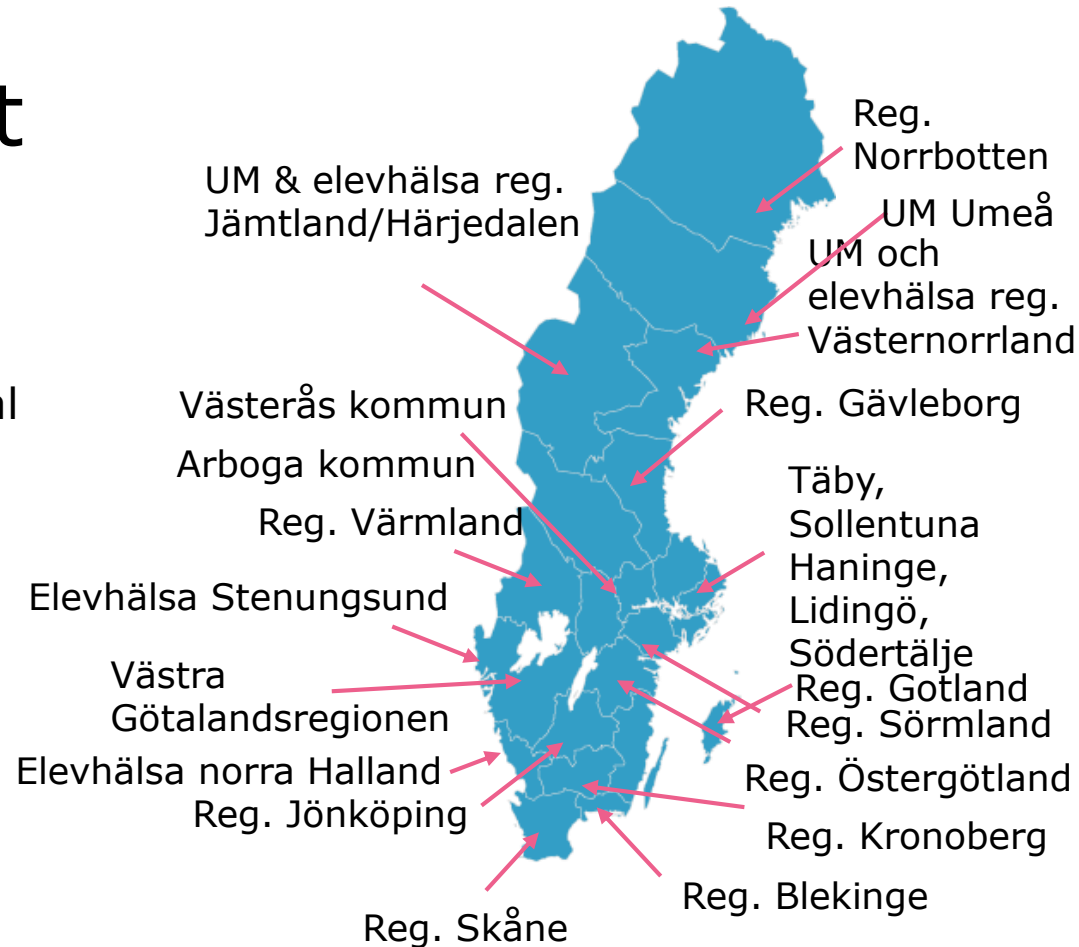
Identification of young people
at risk of sexual ill-health
- implementing a new tool in youth clinics

Sofia Hammarström

SEXIT nationellt

- Ungdomsmottagningar i 15 regioner
- 500 utbildade elevhälsopersonal
- SiS ungdomshem, VGR
- Mini-Maria, VGR
- Mottagning för unga män, VGR
- Mottagning för unga vuxna, VGR
- SMC-Pilen, VGR
- Viss personal på BUP och socialtjänst

SRHR i elevhälsan

- Elevhälsovården är en av de viktigaste arenorna för att främja sexuell hälsa bland unga (Folkhälsomyndigheten 2017).
- Forskning visar att elevhälsopersonal önskar arbeta förebyggande med SRHR, men är osäkra på hur arbetet ska organiseras (Elevvård och SRHR: Kartläggning av elevhälsovårdens arbete med ungas sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter, Malmö universitet).

SEXIT i skolan

- Inkluderas i elevhälsans hälsosamtal eller som fristående rutin på högstadiet och gymnasiet
- Samtal kan hållas av både skolsköterska och kurator
- Alla nås, även killarna och andra grupper
- Följs upp i flera forskningsstudier finansierade av Jämställdhetsmyndigheten

Här ställer vi frågor om din **sexuella hälsa och** **erfarenhet av våld**

Alla som besöker oss erbjuds att fylla i ett formulär där vi ställer frågor om våld, sexualitet och annat som är viktigt för din hälsa. Dina svar blir sedan underlag för våra fortsatta samtal.

Frågorna ställs för att kunna ge bättre vård och stöd. Att svara är frivilligt, du väljer själv vilka frågor du vill svara på och vilka svarsalternativ som stämmer bäst på dig.

Informationen du lämnar i formuläret hanteras på samma sätt som saker du berättar vid ditt besök, journalen lyder under sekretess och vi som arbetar här har tystnadsplikt. Vi har dock alltid en skyldighet att göra en orosanmälan till socialtjänsten om vi misstänker att någon under 18 år far illa.

sexit

 VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

SRHR.se
sex och reproduktion om du vill

Efter inledande information fyller eleven i det standardiserade frågeformuläret.

Personalen går igenom svaren med eleven och ställer följdfrågor med stöd av handboken.

Personalen gör en helhetsbedömning och vidtar åtgärder med stöd av handboken. Personalen journalför det av vikt.

SEXIT på olika språk

- Formuläret finns på de fem vanligaste språken bland unga
- SEXIT Bild- och språkstöd på de vanligaste språken samt lättare svenska
- Affisch på de vanligaste språken
- www.srhr.se/sexit

21.

እስካ/ኺ ሴክስ ምስ ዝረኽብካዮ ሰብ ኮነ ብተሌ ፎን ወይ ብኮምፒተር ብምግባር ገንዘብ ተኸፊሉካ ይፈልጥ ዶ?

ምናልባት ንስኻ/ኺ ጥሩ ገንዘብ፣ ኣልኮሎል፣ ሸጋራ፣ ድራግ፣ መንበሪ ገዛ፣ መግቢ ወይ መገሻ ተቐቢልካ ትኸውን

✓ አዎ
Ja

✗ ኖኖላ/ ኣይፋልን
Nej

??
እይፈልጥን እየ
Vet inte

Har du fått någon betalning för att göra något sexuellt med någon du träffat eller genom telefon eller dator?
Det kan vara att du fått pengar, alkohol, cigaretter, droger, boende, mat eller resor.

1. Hur gammal är du?

Om under 18år

- Riskutsatthet och risktagande börjar oftast i tidiga tonår
- Åldern är viktig i bedömning av risk i flertalet efterföljande frågor

2. Vilket kön har du?

Med kön menar vi könsidentitet, alltså det kön du själv känner dig som

- Kvinna Man Annat _____ Vet inte

- Könsidentitet är en av flera aspekter av kön. De andra är biologiskt- och juridiskt kön samt könsuttryck
- Kan förändras över tid
- Könsidentitet har inget med sexuell orientering att göra, dvs vilket kön man blir attraherad av.
- Transperson är en gruppbeteckning för individer vars könsidentitet och/eller könsuttryck inte stämmer överens med det juridiska kön som tilldelades vid födseln
 - till skillnad från cis-person.
- Gruppbeteckningen "transpersoner" består både av de som önskar korrigera sitt juridiska kön eller ändra sin kropp, men även av de som kallar sig "icke-binära" som inte identifierar sig med uppdelningen "kvinna" eller "man".
- En cis-person är motsatsen till en transperson, och således en person som är i samklang med sin kulturs könsnormer.

Transpersoner

- Är mer utsatta för övergrepp, trakasserier, diskriminering och våld jämfört med cis-personer
- En tredjedel har erfarenhet av sex mot sin vilja
- En tiondel har fått ersättning för sex
- [En tredjedel har försökt ta sitt liv](#)
- Transkvinnor har en ökad risk för hiv, syfilis och psykisk ohälsa jämfört med den generella befolkningen (internationella studier)

3. Vilken sexuell orientering har du?

- Heterosexuell
- Homosexuell
- Bisexuell
- Annan _____
- Vet inte

Sexuell orientering

- Homo- & bisexuella unga är mer utsatta för våld och har sämre psykisk hälsa än heterosexuella unga
- Ökad förekomst av sex som självskada
- Söker ofta kontakter på nätet vilket innebär ökad riskutsatthet
- MSM har ökad risk för hiv/STI/hepatit

4. Hur bor du?

- Ensam
- Med förälder/vårdnadshavare
- I familjehem/på HVB
- Med kompis/partner
- Annat sätt

Omhändertagna unga

- Omhändertagna unga har i högre grad erfarenheter av
 - oskyddat sex
 - oplanerad graviditet och STI
 - sex mot sin vilja
 - sex mot ersättning
- Stort behov av testning och rådgivning
- Risk för en bristande kontinuitet i vården (skolhälsovård?), och att dessa unga tappas bort när det gäller uppföljning

5. Hur ofta har du druckit alkohol under det senaste året?

- Aldrig
- 1 gång i månad eller mindre
- 2-4 gånger i månaden
- 2 gånger i veckan eller mer

Alkohol och sexuellt risktagande

- Unga löper större risk att ta skada av alkohol
- Samband mellan högt alkoholintag och sexuellt risktagande.
- Alkohol är en riskfaktor för våld
- Troligtvis finns gemensamma underliggande faktorer till flera riskbeteenden

6. Har du använt droger?

(Cannabis, amfetamin, heroin, LSD, anabola steroider eller annan drog.)

- Aldrig
- Ja, för mer än ett år sedan
- Ja, under det senaste året

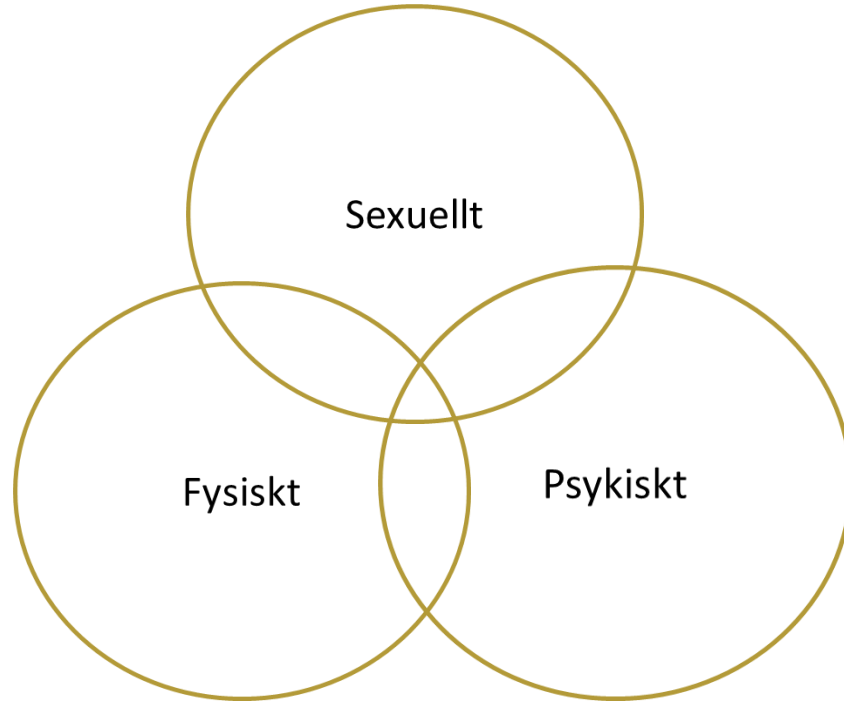
Droger och sexuellt risktagande

- Unga som brukar cannabis eller andra droger utsätter sig i högre grad än andra för sexuella risker
- Intravenös droganvändning innebär risk för hepatit, syfilis och hiv

Vad är våld?

- Ekonomiskt
- Materiellt
- Försummelse
- Latent

Den som utövar våld bär ansvar för våldet

Hedersrelaterat våld och förtryck

- Kollektivt sanktionerat våld i syfte att upprätthålla familjens heder.
- Hedern upprätthålls genom att bevara/kontrollera kvinnors så kallade "oskuld" och heterosexuallitet som norm.
- Alla kan vara drabbade, oavsett kön.
- Innefattar även:
 - Tvångsäktenskap
 - Barnäktenskap
 - Kvinnlig könsstympning

Ungas erfarenhet av våld

- Olika arenor (hemma, skola, nätet, fritidsaktivitet, utomhus...)
- Olika utövare (föräldrar, syskon, partners, tränare, personal, okända, unga, vuxna...)
- Våldet i ungas kärleksrelationer liknar annat "våld i nära relationer" ser samma könsmonster, men få referensramar om sex och relationer.

Fundera på/prata om....

- Har du mött unga som upplevt eller utövat våld?
- Är ni på er arbetsplats bättre på att upptäcka *vissa* former av våld eller våldssituationer?

Fysiska
skador

PTSD

Psykisk
ohälsa

Hälsokonsekvenser av våld

Psykosomatiska
symtom

Sämre
allmäntillstånd

Negativ påverkan på
anknytning

Fysisk sjukdom

Vanliga beteendemässiga och sociala konsekvenser av våld:

- Missad skolgång
- Undvikande
- Riskbruk/missbruk
- Bristande impuls kontroll
- Mobbar/blir mobbad
- Exponerar sig för våld
- Självskadebeteende
- Tidig sexdebut
- Utsatthet/ utövande i egna relationer
- Svårt med sociala sammanhang

Samtal om våld

- Den som får berättelsen har fått förtroendet och det öppnas ett fönster.
- Positiva sociala responser. Hur kan du maxa med positiva sociala responser? Tex. avlasta skuld och skam
- Underskatta inte betydelsen av det du gör och förmedlar.
- Ställ frågor, vad har hänt, vad har du varit med om. Gå in i situationerna.
- Det skadar inte! Förutsatt att du är intresserad av svaret.
- Det som är farligt är undvikandet; att prata/tänka/känna.
- Förstå våld. Vad var avsikten?

7. Är det någon som har begränsat eller kontrollerat dig när det gäller t.ex. val av partner, umgänge, klädsel eller fritidsaktiviteter?

Ja

Nej

Vet inte

- Vanligt att unga har erfarenhet av kontroll:
 - kärleksrelationer
 - föräldrar
 - syskon
 - hedersrelaterat våld och förtryck
 - religiösa samfund, sekter
- Vanligtvis går från mycket kontroll (små barn) till ökad frihet (tonåringar). För personer som lever i hedersrelaterat våld och förtryck kan upplevelsen vara den omvända.

8. Har du själv begränsat eller kontrollerat någon annan enligt ovan?

Ja

Nej

Vet inte

- Att kontrollera och begränsa en annan person är våld. Det kan över tid utvecklas till ett grövre våld.
- De som medverkar till hedersrelaterat våld och förtryck kan även vara utsatta för våld.

9. Har du varit utsatt för fysiskt eller psykiskt våld?

Fysiskt våld är t.ex. att bli slagen, sparkad, knuffad eller på annat sätt skadas. Psykiskt våld är t.ex. att bli kränkt, förnedrad, hotad, trakasserad eller mobbad. Våld kan även ske via mobil eller dator. Flera svar möjliga.

Ja, fysiskt våld

Ja, psykiskt våld

Nej

Vet inte

- Det psykiska våldet på nätet är mycket vanligt bland unga
- Starka samband finns mellan att ha varit utsatt för våld och sexuellt risktagande samt sexuell och psykisk ohälsa

10. Har du själv utsatt någon annan för fysiskt och/eller psykiskt våld enligt ovan?

Ja

Nej

Vet inte

- Främst är det unga killar som utsätter andra killar och tjejer för fysiskt våld
- Utövning av det psykiska våldet är mer jämlikt
- HBTQ-personer utsatta i högre utsträckning

Sexuell utsatthet i gängkriminalitet

- <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/barnmorskan-berattar-ung-tjej-lurades-in-i-gruppvaldtakt-av-skuldsatt-kompis>

11. Har du varit utsatt för något av följande mot din vilja?

Gäller även via mobil eller dator

a) sett någon blotta sig, att någon tafsat på dig, tagit emot eller skickat avklädda bilder

b) onanerat åt någon eller haft vaginalt-, oralt- eller analt sex

Ja

Nej

Vet inte

Det gäller en av fyra

Film:

<https://vimeo.com/596663907>

Rapport:

<https://allmannabarnhuset.se/product/det-galler-en-av-fyra/>

Utgiven 15 juni 2022 | Författare: Åsa Landberg, Linda Jonsson och Carl Göran Svedin

Unga, sex och internet efter #metoo

Om ungdomars sexualitet och utsatthet för sexuella övergrepp och sexuell exploatering i Sverige 2020/2021.

Författare: Carl Göran Svedin, Åsa Landberg och Linda Jonsson

<https://www.allmannabarnhuset.se/produkter/unga-sex-och-internet-efter-metoo/>

Internet – en viktig arena

- unga kan ha svårt att bedöma risker på nätet
- grooming/sexuella övergrepp/ sexuella trakasserier/sex mot ersättning
- ofta dolt för vuxenvärlden
- effektivt för förövare, når fler & är mer anonym
- lika allvarliga konsekvenser som övergrepp utanför nätet

Barn utsatta för sexuella övergrepp på nätet. Rapport utifrån en nationell enkätstudie 2014, 5839 elever i gymnasiet tredje år. Linda Jonsson och Carl Göran Svedin, 2017

Varför mår de som är utsatta på nätet så dåligt?

Skuld	<ul style="list-style-type: none">• Känner att det är deras fel
Skam	<ul style="list-style-type: none">• Känner sig lurade
Svek	<ul style="list-style-type: none">• Upplever att de svikit sina nära, så som mamma och pappa
Hot	<ul style="list-style-type: none">• Upplever sig hotade av förövaren
Rädsla	<ul style="list-style-type: none">• Rädd för vad som ska hända med bilderna/filmerna
Oro	<ul style="list-style-type: none">• Upplever oro för vem som vet och vem som sett materialet
Oändlighet	<ul style="list-style-type: none">• Övergripen fortsätter för alltid

12. Har du själv tafsat, skickat eller krävt avklädda bilder eller utfört någon annan sexuell handling mot en persons vilja?

Ja

Nej

Vet inte

Utfört sexuell handling mot en persons vilja

- 5 % av unga män och av 1 % av unga kvinnor (18 år)
- Unga män som tvingat sig till sex har oftare än kontrollgrupper varit utsatta för sexuella övergrepp
- Det finns samband med antisocialt beteende, alkohol och droganvändning att ha många partners och att se på pornografi.

Oönskad sexualitet och prevention av sexuellt våld

- Viktigt att fånga upp tidigt – innan övergrepp sker
- Finns ofta en vilja att ta emot vård och hjälp när den erbjuds
- Behöver vara låga trösklar till vård

13. Har du under din uppväxt upplevt att någon i din familj utsatts för fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld?

Ja

Nej

Vet inte

- Att bevittna och uppleva våld mellan omsorgspersoner under uppväxten kan orsaka psykisk och fysisk ohälsa på kort och lång sikt
- Orosanmälan ska göras
- Barnfridsbrott sedan 1 juni 2021, överväg att gör en parallell polisanmälan.

Stöd och behandling inom hälso- och sjukvården

- Psykosocialt stöd

Lyssna, ta emot, bekräfta, förmedla trygghet och hopp, förlägg ansvar där det hör hemma.

- Medicinsk behandling

STI och oönskad graviditet - provtagning och rådgivning, spårsäkring, vaccination hepatit B och HPV, fysiska skador

- Specialist behandling – traumabehandling

Utväg, BUP, VUP, traumaenheter

- Specialistverksamheter

Sexualmedicinskt Centrum, SMC-pilen

Anmälningsplikt, SoL 14 kap § 1

Ovillkorligt – det räcker med misstanke

Att samråda med chef eller kollega är hjälpsamt

Konsultera socialtjänsten aidentifierat

Som professionell kan du inte vara anonym

Anmäl även vid pågående kontakt med socialtjänst

Polisanmälan

Vid misstanke om brott mot barn

Möjlighet att polisanmäla parallellt med orosanmälan till socialtjänst vid brott mot liv och hälsa, ex misshandel, sexualbrott, könsstympning, barnfridsbrott.

Vid misstanke om brott mot vuxen

Möjlighet att anmäla till polis om brott medför fängelse minst ett år eller vid försök till brott två år, ex mord, våldtäkt, grov misshandel

För att konsultera polis eller åklagare, ring 114 14

Vad ska dokumenteras?

Det som ungdomen berättar

Våldshändelser – handlingar

Dokumentera fakta,
undvik egna tolkningar
eller värderingar

Det du observerar

Skador, blåmärken, psykiskt tillstånd mm. Om något inte stämmer.

Synliga skador

Såväl akuta allvarliga skador som återkommande lindrigare skador.

Om en anmälan är gjord

Anmälan till socialtjänst (Använd KVÅ-kod GD008) och polis

14. Hur gammal var du den första gången du hade sex med någon?

Obs om 14 år eller yngre

Tidig sexdebut < 15 år

- Samband med sexuellt risktagande och erfarenhet av sexuellt våld
- Sex mellan en person över 15 år och en person under 15 år är olagligt, men enligt lagen ska man inte ska dömas om det är uppenbart att det inte handlat om något övergrepp.

15. Hur många personer har du haft sex med under det senaste året?

Gäller även via mobil eller dator.

Obs om 3 eller fler

Den mest avgörande faktorn för att få STI är att ha fler än en partner

- Risken ökar med faktorn 2,3 för varje intervall 0-1, 2-3, 4-5, 5-10 partners senaste 12 månaderna
- KK/tillfälliga partners - som i sin tur har andra partners
- Parallella relationer innebär ökad smittspridningsrisk
- Smittorisk varierar med sexuell praktik (analt/vaginalt/oralt samlag)

Många sexualpartners – ställ följdfrågor

- Erfarenhet av sexuella övergrepp under barndomen innebär ökad risk för sexuellt risktagande (tidig sexdebut, högt antal partners, STI mm)
- Samband finns mellan sex som självskada och sex mot ersättning och högt antal partners
- Kan vara uttryck för tvångsmässighet kring sex
- Sex online?

16. Hur ofta använder du och dina partners kondom eller slickklapp som skydd mot könssjukdomar?

Alltid

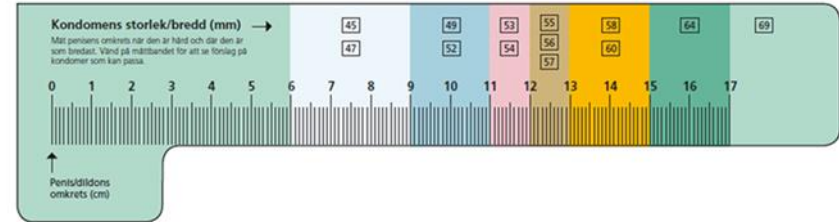
Ibland

Aldrig

Kondomen måste lanseras bättre

- Prata om kondom
- Val av kondom
- Träna kondom
- Utbildning av personal
- Lust- och njutningsinriktning
- "Säkrare sex- och kondomsamtal" en viktig rutin
- Kondomera och tränis

[Sammanfattning för elevhälsan: Kondom-1-2-3](#)

17. Hur ofta använder du och dina partners skydd mot graviditet?

- Alltid Ibland Aldrig Vet inte Ej aktuellt

Graviditetsskydd

- Vanligt att förlita sig på partners skydd
- Vanligt att glömma p-piller
- Okunskap kring olika strategiers effektivitet

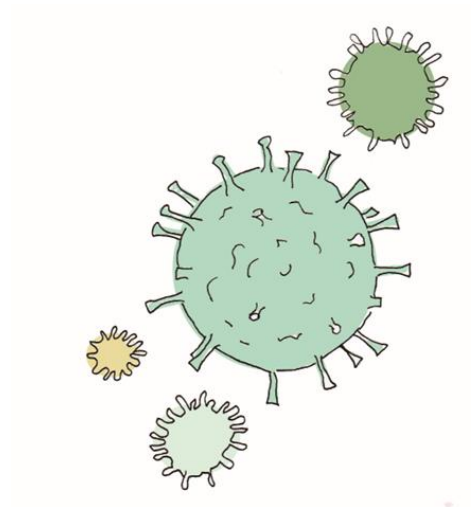

18. Har du eller har du haft klamydia, gonorrhé, syfilis, hepatit eller hiv?

Ja

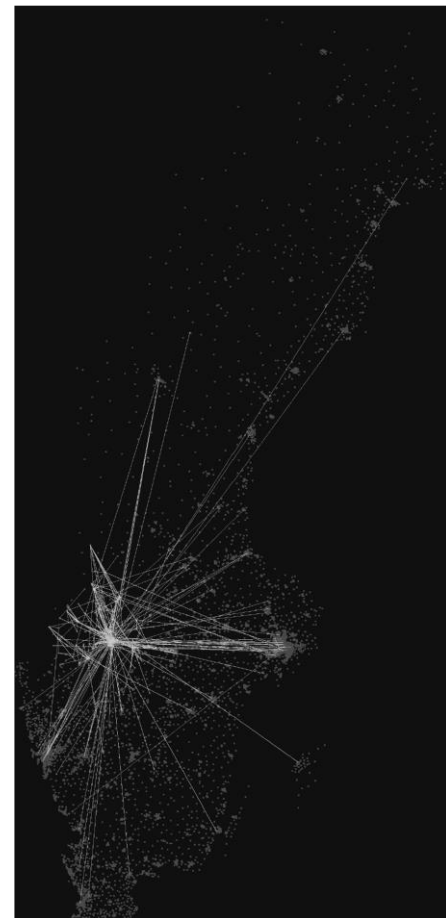
Nej

Vet inte

Tidigare STI

- Tidigare STI innebär förhöjd risk för ny infektion
- STI är snedfördelade i ungdomspopulationen
- Personer med ökat risktagande
- Kontakter i nätverk där STI är vanligt
- Gonorré ökar, främst bland MSM men även bland heterosexuella kvinnor och män

Nordvik et al 2007

Kort om HPV

- Den vanligaste sexuellt överförda infektionen
- Vaccination i åk 5
- Vaccination 4-valent vaccin skyddar mot HPV 16 o 18, 6+11.
sedan 2019 : 9 - valent vaccin skyddar mot HPV 16, 18, 31, 33, 45, 52 och 58 , 6+11
- Kampanjen "Utrota HPV och livmoderhalscancer i Sverige" (inom 5 år) innebär:
 - Personer födda 1994 - 1999 ges kostnadsfritt möjlighet till vaccination med Gardasil 9, och självprovtagning för HPV, oavsett tidigare vaccination.
 - Personer med jämn näst sista siffra i personnumret kallas per brev, sms eller via Kivra. Tidsbokning sker sedan via 1177.se till vaccinationscentraler.

19. Har du eller någon partner blivit oplanerat gravid?

Ja

Nej

Vet inte

Oplanerad graviditet

- Personer som tidigare gjort abort löper ökad risk att bli oplanerat gravida igen
- 40% av abortsökande svenska kvinnor hade tidigare genomgått minst en abort, 32% av männen
- Långtidsverkande preventivmedel är att rekommendera

20. Har du använt sex för att avsiktligt skada dig själv eller för att hantera jobbiga känslor?

Gäller även via mobil eller dator.

Ja

Nej

Vet inte

“When I feel bad, I contact someone who wants to meet me. I feel so bad than that I’ll do just anything to relieve that pressure.

Before the meetings, the anxiety is so strong that I barely remember how I got there, then I shut down. Let someone else take me over and decide.

Afterwards I feel like crap. Feel disgusting and empty. Often I am in a lot of pain.”

Jonsson L, Svedin CG, Hydén M. Young women selling sex online—narratives on regulating feelings. Adolesc Health Medicine Ther. 2015;6:1–11. doi:10.2147/AHMT.S77324.

Nationell studie om sex som självskada

Fredlund, Svedin, Priebe, Jonsson, & Wadsby (2017)

Har du någonsin använt sex för att avsiktligt skada sig själv?

- Tjej 3.2 %
- Kille 0.8 %
- Icke binär 9.4%

Funktionen av sex som självskada

- För att lindra känslor av tomhet eller avdomning 70 %
- För att straffa dig själv 66 %
- För att stoppa dålig känslor 64 %
- För att du inte tycker om din kropp 59 %
- För att känna något även om det är smärta 53 %
- För att få kontroll över en situation 50 %
- För att få uppmärksamhet 34 %
- För att få en reaktion från någon,
även fast det är en negativ reaktion 33 %

Nationell studie om sex som självskada *forts.*

- Medelålder för första gången, 15år
- Fler sexpartners, mer erfarenhet av att sälja sex (11.3%)
- Erfarenhet av sexuella övergrepp (83% av tjejer och 35% av killar)
- Fysisk misshandel 69% och psykisk misshandel 87%
- Samband med andra former av självskadebeteende, drogmissbruk, ätstörningar och självmordsförsök.

21. Har du fått ersättning eller betalning för sexuella tjänster?

Gäller även via mobil eller dator. Ersättning kan t.ex. vara pengar, alkohol, cigaretter, droger, boende, mat, saker, resor m.m.

Ja

Nej

Vet inte

Erfarenhet av att ha fått ersättning eller betalning för sexuella tjänster

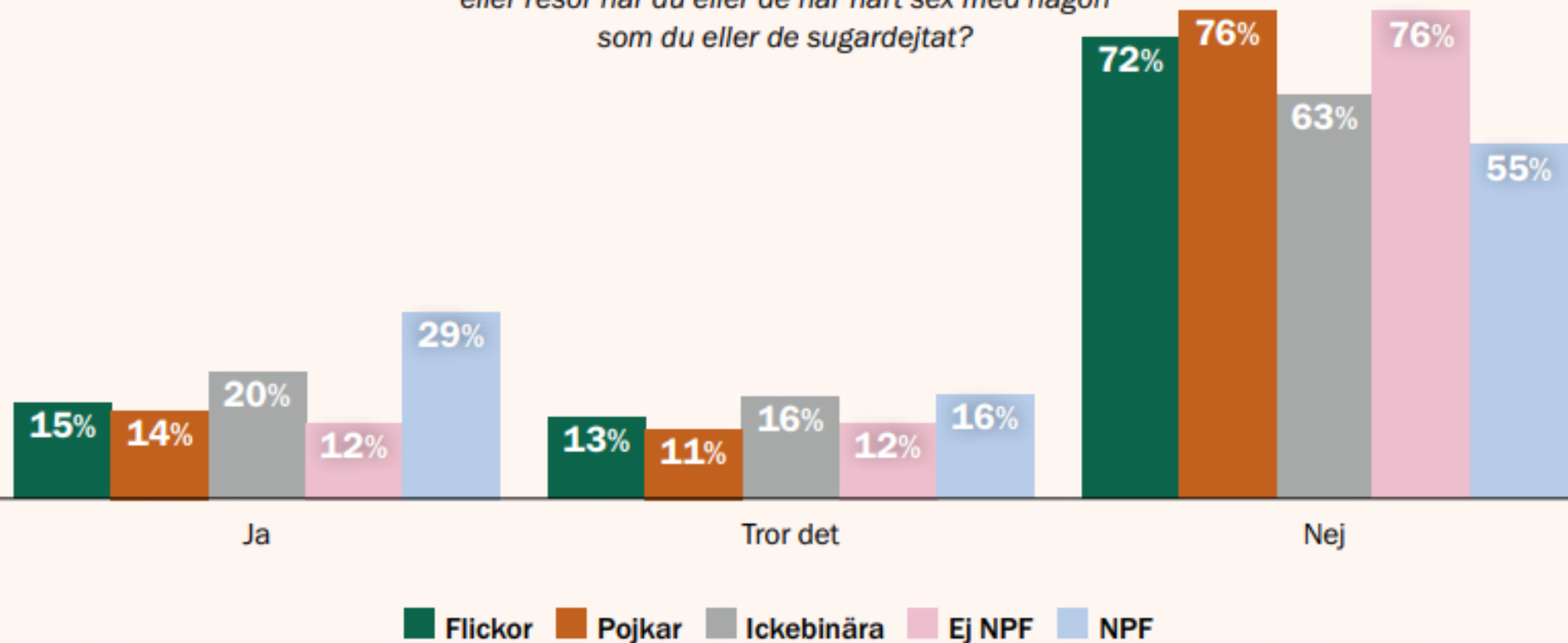
- 1.1 % av 18-åringar
- Kontakter sker ofta över nätet
- En majoritet har varit utsatta för sexuella övergrepp och många har erfarenhet av fysiskt och psykiskt våld
- Självskadebeteende och psykisk ohälsa är vanligt

Diagram 2

Erfarenhet av sugardejting

Diagrammet visar barnens svar på frågan:
*Har du eller någon du känner fått till exempel kläder, saker
eller resor när du eller de har haft sex med någon
som du eller de sugardejtat?*

22. Har du gett ersättning eller betalat för sexuella tjänster i Sverige eller utomlands?

Gäller även via mobil eller dator.

Ja

Nej

Vet inte

Erfarenhet av att ha gett någon ersättning eller betalat för en sexuell tjänst

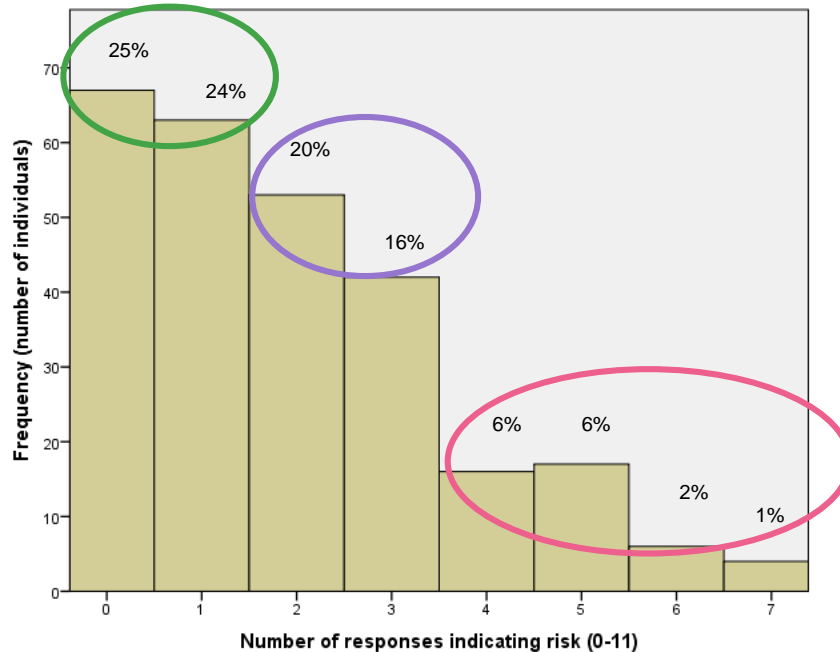
- 5% av unga män 16-29 år har gett ersättning för sex.
- Hälften av de som köper sex av ungdomar är själva 25 år eller yngre
- Män (18-65 år) som köper sex har i högre grad än icke sexköpare varit utsatta för sexuella övergrepp eller fysiskt våld, har högt antal sexpartner, kan vara upptagna av sex, aktiva på internet i sexuella syften
- Sexköp kan ske tvångsmässigt och används ibland i ångestlindrande syfte

Hur unga på UM svarar på SEXIT

	Kvinnor n=2682 %	Män n=453 %	Transpersoner n=70 %
Alkohol användning \geq 2 ggr i månaden	53	60	45
Använt narkotika	19	41	29
\geq 3 sexpartners senaste året	35	55	35
Tidig sexdebut < 15 år	18	21	28
Någonsin klamydia	18	27	25
Erfarenhet av oplanerad graviditet	9	16	16
Tagit emot ersättning för sexuell tjänst	1	1	6
Gett ersättning för sexuell tjänst	0	3	0
Utfört sexuell handling mot en persons vilja	3	6	3
Utsatt för fysiskt våld	10	23	24
Utsatt för psykiskt våld	22	14	36
Utsatt för sexuellt våld	17	7	26

Hälften av besökarna uppvisade 0–1 variabel associerad med sexuell ohälsa, en tredjedel uppvisade 2–3, och 15% uppvisade 4–7 variabler.

Resultat SEXIT 1.0

- Gruppen med 4-7 riskvariabler erbjöds oftare uppföljning
- Fler åtgärder vidtogs än antalet angivna besöksorsaker
- Gruppen med många riskvariabler fick fler åtgärder
- Gruppen med 4-7 riskvariabler kom oftare på icke-bokade besök jämfört med gruppen med 0-3 riskvariabler

SEXIT gör att fler risktagande och riskutsatta unga identifieras

Efter 24% av besöken bedömer vårdgivaren att SEXIT förändrade utfallet av besöket

Ännu högre procentsats (64%) bland de unga som var mest riskutsatta.

Vad tycker elever om SEXIT?

- 103 elever i årskurs 8 deltog i en anonym enkätutvärdering på grundskolan i Stenungsund.
- Utvärdering på gymnasiet visade likvärdigt resultat.

Hur upplevde du att svara på frågorna i SEXIT?

(0 = dåligt, 10 = mycket bra)

0 – 5 : 7 % 5 – 9: 50 % 10: 43 %

Övriga synpunkter: bra, viktiga frågor, roligt, tråkigt, neutral

Tror du att det kan vara till hjälp för dig eller någon annan du känner att svara på frågorna i **SEXIT** hos skolsköterskan?

(0 = ingen hjälp, 10 = stor hjälp)

0 – 4: 17 % 5 – 9: 52 % 10: 31 %

Kände du att du kunde svara ärligt på frågorna i SEXIT?

(0 = verkligen inte, 10 = helt ärligt)

0 – 4 : 2 %

5 – 9: 17 %

10: 81 %

Erfarenheter från elevhälsopersonal

- Riskbeteende fångas upp tidigt

“Det blev ett väldigt bra screeningverktyg för oss, för vi upptäckte väldigt mycket, jag fick ju massor av, jag fick ju veta väldigt mycket om eleverna som jag inte fått veta om vi inte hade haft det här, SEXIT-formuläret då.”

- Fler får modet att prata kring upplevt våld
- Öppnar upp för djupare samtal kring sexualitet och ANDT
- Svåra samtal avdramatiseras

“Jag var inte bekväm liksom det har ju tagit tid att bli bekväm och idag känner jag liksom att det är ett naturligt samtal, och då har jag nått ett mål!”

- Eleverna vågar prata mer öppet med sina lärare om sexualitet
- Lärares motivation till sex- och samlevnadsundervisning ökar när eleverna vågar fråga
- SEXIT i åk 8 förbereder eleverna för SEXIT på UM och gymnasiet
- Våga sitta still i båten, ha med sig eleven
- I skolan finns möjlighet att träffa eleven igen

”Det gäller ju att inte gå igång, det är ju en utmaning i sig, att inte triggas eh och vända upp och ner på himmel och jord för det är säkert inte det som behövs eh och inte det bästa alltid heller men fasen vad ska jag göra här?”

Diskutera!

Exempelfall - övning

- Diskussion i grupper kring hur ni skulle bemöta/hantera en besökare som lämnar fram detta svar.
 - Följdfrågor?
 - Åtgärder?
 - Vad är viktigt att tänka på?
- Använd handboken
- Genomgång och diskussion i storgrupp

Besökarnas erfarenheter av SEXIT

Hur var det för dig att svara på det här frågeformuläret?

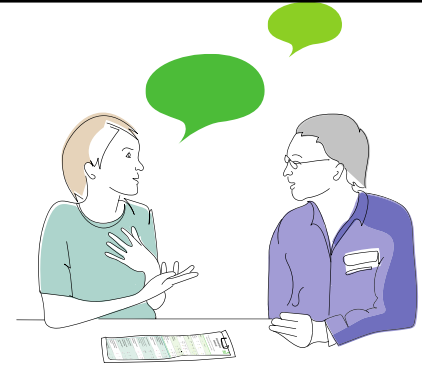
Frågorna var viktiga tyckte 87%

Frågorna var obehagliga tyckte 7%

Frågorna var svåra att svara på tyckte 8%

Besökarnas erfarenheter av SEXIT

- Viktiga ämnen som man inte brukar prata om

"Alltså jag tycker det är väldigt viktigt, att man uppmärksammar det liksom, och att, man frågar människor. Em.. så ofta som möjligt tycker jag att man ska göra det egentligen. Så det var väl därför. Det kändes betryggande liksom."

- Formuläret öppnar upp för samtal

"Sex behöver ju inte vara ett tabuämne, men det är oftast ett lite mer personligt ämne och ett sånt här typ av formulär, för mig, tvingade ju fram att prata om det."

"via den här enkäten så får ju dom helhetsbilden av mig, bara via enkäten, och det kan ju vara lättare att bara kryssa i här liksom, än att dom skulle fråga och man ska prata om allt det här, och då, efter det, så kan man ju prata om det för då tar ju dom upp det, så slipper man ta upp det själv på samma sätt liksom."

Besökarnas erfarenheter av SEXIT

- Samtalet, konkret vägledning

"vi gick igenom dom(svaren) och det kändes tryggt och bra liksom. Och sen ifall jag hade svarat något speciellt eller nånting som dom tyckte var något annorlunda, så tog dom upp det och sa att "jag ser här att på den här frågan så har du svarat såhär, vill du prata om det eller vill du utveckla ", ja, kollade läget så att det var okej."

- Professionellt bemötande avgörande - rädsla att bli dömd

"Det är skönt att veta att alla får svara på formuläret. Inte bara jag för att jag har en piercing i näsan."

"det är så mycket hur det görs... om personen sitter med en rynka i pannan när man berättar sina svar så blir man ju lite orolig, men om personen liksom tar det som att "ja, så här är det", ja, då känns det ju mycket lättare."

Erfarenheter från UM personal

”Om formuläret blir en rutin blir det lättare att fråga och prata om de här ämnena.”

- Strukturerade frågor underlättar arbetet och gör det lättare att prata om svåra ämnen

”Det här har berikat vårt arbete och gjort det både bättre och enklare.”

- Stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer

”Om inte vi ställer frågorna, vem ska då göra det?”

- Besökarnas svar skapar medvetenhet om egna fördomar
- SEXIT ger ett brett underlag för samtal och bedömning

Screening avseende sexuell ohälsa och erfarenhet av våld med ett standardiserat frågeformulär innebär fördelar

- Ett frågeformulär underlättar för både personal och besökare
- Säkerställer att frågor om tex. våld och sex mot ersättning ställs
- Går snabbare att komma till kärnfrågor och ger vägledning kring vilka som är i risk
- Strukturerat och likformigt arbetssätt
- Jämlik vård för besökaren
- Möjlighet till utvärdering, analys och förbättringsarbete

Rutiner

- Affisch med info på skolan
- Inledande information om: rutin och syfte med SEXIT, att ni kommer gå igenom svaren, frivillighet, tystnadsplikt och anmälningsplikt.
- SEXIT fylls i på besöksrummet i enskildhet
- Gå igenom svaren tillsammans. Vid behov ställ följdfrågor
- Gör en helhetsbedömning
- Vidtag åtgärder
- Journalför det av vikt
- Om SEXIT ska analyseras - fyll i åtgärder, annars släng

Hur gjorde de i elevhälsan i Stenungsund?

- Rektor och lärare informerades
- Vårdnadshavare informerades om hälsosamtalet men inte specifikt om SEXIT (det är upp till rektor)
- Klassvis info till eleverna
- Eleven erbjöds fylla i SEXIT enskilt, i direkt anslutning till hälsosamtalet
- I åk 8 tog samtalet totalt 20-60 minuter. I snitt innebar SEXIT 5 minuter extra tid. På gymnasiet krävs mer tid eftersom fler har debuterat sexuellt
- Dokumentation i PMO elevjournal, som "checklista"
- Utvärdering i arbetsgrupp och med elever

Journalföring

Exempel på formuleringar vid dokumentation:

- "SEXIT har använts, inget av oro har framkommit. Ingen åtgärd behövs."
- "SEXIT har använts. Erfarenhet av XXX har framkommit. Uppföljning genom XXX pågår."
- "SEXIT har använts. Erfarenhet av XXX har framkommit. Uppföljning genom XXX pågår. Orosanmälan har gjorts. Kontakt har tagits med XXX. "
- **Ny KVÅ- kod från 1/1 2025:**
AV144 Strukturerad bedömning av sexuell riskutsatthet och våldserfarenhet

Skriv att SEXIT
använts och
när, i
synlig/sökbar
del av journalen

Fylla i åtgärd på SEXIT formuläret

- Bokad besök
- Drop-in/obokat besök

Personalens anteckningar

(flera svar möjliga)

A

B

C

D

E

F

G

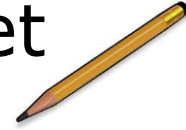
H

Bokat besök

**Drop-in/
obokat besök**

Fylla i åtgärd på SEXIT formuläret

(Kryssa, flera svar möjliga)

- A. = Ingen åtgärd
- B. = Redan pågående insats finns (t.ex. samtalsstöd)
- C. = Åtgärd i samband med aktuellt besök
(t.ex. provtagning, rådgivning)
- D. = Återbesök på mottagningen inbokat
- E. = Erbjudit återbesök - besökare tackat nej
- F. = Hänvisning till annan instans/vårdgivare
- G. = Orosanmälan till socialtjänst
- H. = Polisanmälan

Vad behöver ni för att komma igång?

- Startdatum?
- Förankra hos rektor, informera lärare
- Informera elever
- Besluta om vårdnadshavare ska få info
- Sätta upp affischer
- Skriva ut formulär från www.srhr.se/sexit
- Hur dokumenteras användning av SEXIT i journalen
- Andra frågor?

Utmaningar med att använda SEXIT?

Strategier vid ont om tid

1. Titta igenom SEXIT snabbt och se om det är något svar som oroar dig.
2. Om det är något svar som oroar dig. Bekräfta vad du ser, bedöm om det finns akuta behov/risker.
 - Finns det akuta behov måste besöket få ta tid, även om det är drop-in eller ont om tid.
 - Om det inte finns akuta behov, säg till besökaren att du vill boka in en ny tid för att prata mer.

För att implementeringen ska lyckas är det viktigt:

- Att införandet av SEXIT är väl förankrat hos ledningen och betraktas som verksamhetsutveckling
- Att användarna har goda förutsättningar för att kunna anpassa besökstidens längd till besökarens behov (de särskilt riskutsatta)
- Att man arbetar tvärprofessionellt
- Att användarna får möjlighet till kompetensutveckling om det behövs
- Att användningen följs upp löpande t.ex. på APT

Stöd för unga & professionella

Blandade teman, information, chat:

- umo.se
- youmo.se
- killfrågor.se
- tjejjouren.se

Våld

- kvinnofridslinjen.se
- 1000mojligheter.se
- ungarelationer.se
- valjattsluta.se

HRV

- dinarattigheter.se
- könsstympling.se
- hedersförtryck.se -Länsstyrelsen Östergötland stödtelefon yrkesverksamma

Sexuella övergrepp - stöd efter övergrepp

- treskabinoll.nu
- dagsattprataom.se – till barn och vuxen -Allmänna Barnhuset
- stödefterövergrepp.se
- låtossprataomsex.nu

Oönskad sexualitet

-preventell.se

Rättigheter, Brott

-jagvillveta.se – rättigheter vid brott

-frivilligtsex.se – samtycke.

Information till ungdomar.

Undervisningsmaterial.

Sex mot ersättning

-ellencentret.se

-novahuset.com

HBTQI

-newcomersyouth.se - RFSL
Ungdom's project supporting
LGBTQI youth with asylum
experience

-pegasus.se - sex mot
ersättning (målgrupp hbtqi-
personer 15-25 år)

-transformering.se

- Stödtelefon för transpersoner
020- 550000

Funktionsvariationer

- safunkarsex.se

Bilder och filmer på nätet (sexuell exploatering)

- ecpat.se/hotline

[Mottagning sexuella övergrepp Pilen – 1177](#)

(går bra att konsultera)

Nationell stödtelefon för dig som i ditt arbete behöver råd eller vägledning i ärenden som rör prostitution, exploatering, människohandel och exploatering av barn. Tel 020 – 390 000

SEXIT Nyhetsbrev

- Ett sätt att hålla sig uppdaterad om nya material, utbildningar och annat som relaterar till användningen av SEXIT.
- Utkommer 2ggr/år. Anmäl dig via hemsidan, www.vgregion.se/sexit, där finns även redan utkomna nyhetsbrev.
- <https://vgregion.esmaker.net/Public/regForm.aspx?pid=18824387-1856-416e-a025-ed393ee6d7bd>

sexit Nyhetsbrev #2

Det här är Kunskapscentrum för sexuell hälsa SEXIT-nyhetsbrev och syftet är att på ett enkelt och kortfattat sätt sprida information, främja användningen av SEXIT samt hålla ihop projektet nationellt. Nyhetsbrevet kommer ut två gånger om året. Vidarebefodra gärna nyhetsbrevet om du vet någon som är intresserad, längst ner finns länkar för att både anmäla och avregistrera sig från kommande nyhetsbrev.

SEXIT från norr till söder

Julen är snart här och det är med glädje vi ser tillbaka på ett händerstarkt SEXIT år. Vi har genomfört flera utbildningsinsatser ute i landet. Fyrbodad, Lidingö, Huddinge och Region Norrbotten kan nu sätta sig till den alltså större skara ungdomsmottagningar som genomgått utbildningen. Totalt sett har mottagningar utbildats i hälften av sveriges regioner.

Projektet har presenterats på flertalet konferenser under året såväl regionala som nationella och internationella. Vi som jobbar med projektet är både glada och stolta över den energi och intresse som finns för att lära mer om SEXIT och vara med och utveckla både materialet och de egna verksamheterna.

Reg. Norrbotten
Reg. Gävleborg
Tilby UM
Stadsmissionen UM
Haninge UM
Lidingö UM
Arboga kommun
Reg. Värmland
Skolor Stenungsund

Nätverket SEXIT i elevhälsan

- Nationellt nätverk för utbildad elevhälsopersonal & andra som arbetar med att stödja implementeringen.
- Syfte: att främja användning av SEXIT i elevhälsan genom information, kunskapshöjande inslag samt erfarenhetsutbyte.
- Digitala nätverksträffar 2-4 gånger per år.
- Anmälan till nätverket sker på srhr.se/sexit, via länken eller qr-koden.
- <https://vgregion.esmaker.net/s.aspx?id=67ff1d3656bb>

Anonym utvärdering av utbildningen

- <https://vgregion.esmaker.net/s.aspx?id=9f2b6f77ba99>

SEXIT – detta pågår

- SEXIT revideras
- Tydligare frågor utifrån att utsätta andra för våld samt två nya frågor
- SEXIT 4.0 - nu ute på pilot

15. Har du varit med om något jobbigt kopplat till porr?

Exempelvis om du har sett något obehagligt, haft svårt att sluta titta, att det påverkat dig negativt, eller om någon tvingat dig att titta.

Ja Nej Vet inte

23. Har du erfarenhet av att få eller ge strypsex?

Strypsex kan vara att med händer eller annat trycka mot halsen så att blodet till hjärnan hindras och lufttillförseln minskas. Gäller även vid sex med dig själv.

Ja Nej Vet inte

UTKAST

SEXIT Webbutbildning

- Ökad tillgänglighet
- Fler målgrupper
- Lansering 2026

Avslutning

- Utbildningar & material på www.srhr.se/sexit och www.vgregion.se/sexit
- Fördjupning
- Obesvarade frågor?
- Presentation från dagen i lärportalen:
<https://larportalen.vgregion.se/course/view.php?id=1925>

SRHR-nytt

Sexuell hälsa

Reproduktiv hälsa

Sexuella rättigheter

Reproduktiva rättigheter

SRHR.se

Publicerad forskning om SEXIT för unga

- Hammarström S. Identification of young people at risk of sexual ill health : implementing a new tool in youth clinics [Doktorsavhandling]. Linköping University Medical Dissertations; 2021. DOI: <https://doi.org/10.3384/diss.diva-178042>
- Hammarström S, Nilzen P, Lindroth M, Stenqvist K, Bernhardsson S. Identifying young people exposed to or at risk of sexual ill health: pilot implementation of an evidence-informed toolkit (SEXIT) at Swedish youth clinics. European Journal of Contraception and Reproductive Health Care. 2019; 24:1; 45-53. <https://doi.org/10.1080/13625187.2018.1564815>
- Hammarström S, Bernhardsson S, Nilzen P, Elisson J, Frosthalm E, Lindroth M. Ask me, listen to me, treat me well and I shall tell: youth clinic visitors' experiences of systematic assessment of sexual ill health and risk-taking (SEXIT). Sexual and Reproductive Health Matters 2022;30(1). <https://doi.org/10.1080/26410397.2022.2146032>
- Hammarström S, Lindroth M, Nilzen P, et al. Staff's experiences of a pilot implementation of the SEXual health Identification Tool for assessing sexual ill health among visitors to Swedish youth clinics: A focus group study. Sexual & Reproductive Healthcare. 2021;29:100643. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2021.100643>.
- Hammarström S, Alehagen S, Kilander H. Violence and sexual risk taking reported by young people at Swedish youth clinics. Ups J Med Sci. 2022;127(1). <https://doi.org/10.48101/ujms.v127.7823>
- Kilander H, Alehagen S, Hammarström S, Golsäter M. Identifying sexual risk-taking and ill health in the meeting with young people –experiences of using an assessment tool. Scandinavian Journal of Caring Sciences 2022. <http://doi.org/10.1111/scs.13081>
- Wilhsson M, Törnqvist L, Söderquist I, Larsson M. SEXIT as a screening tool to identify adolescents exposed to or at risk of sexual ill-health and sexual risk taking. British Journal of Child Health. 2023;4(4):196–203. <https://doi.org/10.12968/chhe.2023.4.4.196>
- Håkansson M, Söderström S, Makenzius M. Experiences of school health professionals in implementing structured assessments of sexual health and experiences of violence among youth in Sweden using the SEXual health Identification Tool (SEXIT): a qualitative sequential study. BMJ Public Health 2024;2:e001667. <https://doi.org/10.1136/bmjph-2024-001667>

Tack för ert deltagande!

Sofia Hammarström | Med dr. och
utvecklingsledare

Kunskapscentrum för sexuell hälsa

sofia.hammarstrom@vgregion.se

0700 - 82 50 82

Per Andreas Persson | Utvecklingsledare
och vidareutbildad sjuksköterska

Kunskapscentrum för sexuell hälsa

per.a.persson@vgregion.se

0700 - 82 59 27

Eva Rundberg | Utvecklingsledare
Kunskapscentrum för sexuell hälsa

eva.rundberg@vgregion.se

072 - 205 43 93

www.vgregion.se/ksh

www.vgregion.se/sexit

www.srhr.se/sexit